

Β. ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ – Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

✘ Η Μεγάλη Ιδέα αρχίζει να μικραίνει

Ο πόλεμος κοστίζει. Και το ελληνικό δημόσιο ταμείο, όπως πάντα, είναι τρύπιο. Απ' τους αρουραίους. Πηγαίνουν οι Έλληνες στους ξένους τραπεζίτες και τους λεν: Κάντε μας κανένα δάνειο ακόμα. Σας ορκιζόμαστε, αυτή τη φορά δεν θα το φάμε. Το θέλουμε για να πάρουμε την Πόλη. Ρε, άντεστε από δω και πάτε να δουλέψετε λιγάκι, λεν οι τραπεζίτες. Και ήταν τότε ακριβώς που οι κρετίνοι σοφίζονται το μεγάλο κόλπο. Κάνουν εσωτερικό αναγκαστικό δανεισμό διά διχοτομήσεως του νομίσματος. Κόβουν, ας πούμε το χιλιάριο στα δυο, δανείζονται το πεντακοσάρι θέλεις δε θέλεις να το τοκίσεις, και το άλλο πεντακοσάρι στο χρωστούν. Και σου υπόσχονται και τόκο. Α, να μου χαθείτε, караγκιόζηδες, που κάνατε την απάτη εθνική πολιτική.

Την 3η Μαΐου 1922 η κυβέρνηση Γούναρη παραιτείται και αναλαμβάνει ο Π. Πρωτοπαπαδάκης να βγάλει τα κάστανα απ' τη φωτιά, με τη βοήθεια, όμως, του Γούναρη και του Στράτου. Αλλά λίγο αργότερα, την 13η Αυγούστου 1922, αρχίζει η τρομερή και φοβερή επίθεση του Κεμάλ Ατατούρκ, που το διάστημα που οι Έλληνες προελαύνουν, ετοιμάζεται επιμελώς και τους αφήνει να προελάσουν για να τους λιανίσει ευκολότερα. Τα ξεφτέρια οι δικοί μας, ούτε που μυρίζονται το κόλπο.

Λίγες μέρες μετά την εκδήλωση της επίθεσης του Κεμάλ, ποιος Έλληνας στρατιώτης είδε τον Αλλάχ και δεν τον φοβήθηκε. Κι αρχίζει μια συντεταγμένη στην αρχή υποχώρηση, που συντομότατα γίνεται άτακτη, για να τραπεί σε λίγο σε πανικόβλητη φυγή ατάκτων στιφών που ελάχιστα θυμίζουν στρατό. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω και την Ελλάδα ας τη σώσει ο θεός. Αλλά, μπα, ούτε αυτός ενδιαφέρεται πια για την Ελλάδα. Τέτοια ξεφτίλα δεν είδε

ποτέ αυτή η χώρα στην ιστορία της.

Και τα ερειπώδη μπουλούκια των ατάκτων και πανικόβλητων Ελλήνων στρατιωτών να φτάνουν ξεπνοϊσμένα στη θάλασσα και με τις τελευταίες τους δυνάμεις να προσπαθούν να σκαρφαλώσουν στα ελληνικά πλοία, που συλλέγουν πτώματα και ημιθανείς, ανάκατα. Κτήνη, πώς καταντήσατε έτσι αυτόν τον τόπο.

Εκτός απ' τους πεσόντες ηρωικά στο πεδίο της τιμής, και επί του προκειμένου της ατιμίας, 300.000 μάχιμοι και άμαχοι πεθαίνουν είτε απ'τα χατζάρια του εντελώς εξαγριωμένου τουρκικού όχλου, που κανείς δεν μπορεί να τον ψέξει για τη βαρβαρότητα του, αφού ήταν λαός υπό κατοχήν, είτε από πνιγμό, την ώρα που κολυμπούσαν για να βρουν τη σωτηρία σε κανένα απ' τα πλοία, τη μόνη δυνατότητα που είχε κανείς για να σωθεί απ' τους Τούρκους, που είχαν να σφάξουν έτσι απ' την εποχή του Δράμαλη. Η παραλία της Σμύρνης και η θάλασσα μπροστά της γίνεται κοκκινόμαυρη απ' το πηχτό αίμα. Ο τόπος θυμίζει σφαγείο. Και απ' την πλούσια και πολιτισμένη ελληνική γειτονιά της Σμύρνης, απομένουν μόνο αποκαΐδια πάνω στα οποία σιγοψήνεται η Μεγάλη Ιδέα, που προκάλεσε τη μεγάλη καταστροφή. Ο μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος παραδίδεται απ' τους Τούρκους αξιωματικούς του Κεμάλ στον μαινόμενο όχλο, που τον κάνει κιμά στην κυριολεξία. Στην Αθήνα επικρατεί πλήρες χάος. Κανείς δεν κυβερνάει. Ο Ν. Τριανταφυλλάκος που διαδέχεται τον Πρωτοπαπαδάκη είναι ένα ρεντίκολο. Και ο βασιλιάς; Ω, ο βασιλιάς! Ξύνεται αμήχανα στα ανάκτορα και βάζει τον βαλέ του να του κάνει αέρα. Έχει ιδρώσει απ' την αγωνία. Όχι για την Ελλάδα, για το θρόνο.

Το διάγραμμα της συμφοράς

Ας δούμε στη χρονική τους σειρά τα στρατιωτικά γεγονότα, που οδήγησαν στη μεγάλη συμφορά.

Η εκστρατεία του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία αρχίζει τον Μάιο του 1919 και τελειώνει άδοξα τον Σεπτέμβριο του 1922. Εγκαινιάζεται με την αποβίβαση των Ελλήνων και την κατάληψη της Σμύρνης και της ενδοχώρας της, την 2α Μαΐου 1919, εις εκτέλεσιν από την Ελλάδα της σχετικής αποφάσεως της διασκεψέως των Παρισίων.

Ο ελληνικός στρατός προελαύνει και πέρα της μικρής περί την Σμύρνη περιοχής, που είχε εντολή από τους συμμάχους να καταλάβει, και φτάνει μέχρι τον Σαγγάριο, στο εσωτερικό της Μικρής Ασίας. Όμως, η προέλαση διαρκεί μόνο μέχρι την 1η Νοεμβρίου 1920 και τελεί υπό την αρχιστρατηγία του μεσολογγίτη στρατηγού Κωνσταντίνου Νίδερ, που αντικαθίσταται μετά την καθήλωση στον Σαγγάριο από τον αντιστράτηγο Α. Παρασκευόπουλο, που αντικαθίσταται κι αυτός από τον αντιστράτηγο Αναστ. Παπούλα, που αντικαθίσταται κι αυτός από τον αντιστράτηγο Γ. Χατζηανέστη. Στην Ελλάδα, όταν αρχίζει ο πανικός αρχίζουν και οι αντικαταστάσεις.

Για λόγους καθαρά διπλωματικούς και καθόλου στρατιωτικούς, για να ενισχυθεί δηλαδή η θέση της Ελλάδος στη συμμαχική διάσκεψη που γίνεται τον Φεβρουάριο του 1921 στο Λονδίνο, επιχειρείται μια ολικά αποτυχημένη προέλαση του ελληνικού στρατού προς το Εσκή Σεχίρ και την Κιουτάχεια, που κράτησε δέκα καταστροφικές μέρες, από τις 10 μέχρι τις 20 Μαρτίου 1921. Μια άλλη προέλαση προς το Αφιόν Καραχισάρ, εστέφθη από σχετική επιτυχία. Η πόλη κατελήφθη από τον ελληνικό στρατό την 14η Μαρτίου 1921 αλλά εκκενώθηκε σε δώδεκα μέρες.

Το καλοκαίρι εκδηλώνονται νέες επιθετικές πρωτοβουλίες του ελληνικού στρατού, με σχετική επιτυχία. Και τον Ιούλιο του 1921, ύστερα από πολεμικό συμβούλιο που γίνεται κάπου κοντά στην Κιουτάχεια υπό την προεδρία του βασιλιά Κωνσταντίνου που βρίσκεται στο μέτωπο, αποφασίζεται η προέλαση του ελληνικού στρατού μέσα από την Αλμυρά Έρημο, προς την "Αγκυρα.

Προς εκτέλεσιν του σχεδίου, την 11η Αυγούστου 1921 αρχίζει η εικοσαήμερη καταστροφική μάχη του Σαγγαρίου. Την τρίτη μέρα (13 Αυγούστου) αυτής της μάχης, και ενώ όλα έδειχναν πως τα πράγματα πήγαιναν καλά μέχρι τότε για τους Έλληνες, εκδηλώνεται η μεγάλη επίθεση του Μουσταφά Κεμάλ (Ατατούρκ είναι το ψευδώνυμό του, και σημαίνει «πατέρας των Τούρκων») που ενεργεί ερήμην του Σουλτάνου, και γίνεται το έλα να δεις. Είναι εκεί, στον Σαγγάριο, που ο ελληνικός στρατός όχι απλώς ηττάται, αλλά κονιορτοποιείται εντελώς από τον Κεμάλ, μια αναμφισβήτητη στρατιωτική και πολιτική μεγαλοφυΐα. Αρχιστράτηγος του ελληνικού στρατού αυτόν τον καιρό είναι ο Γ. Χατζηανέστης.

Μετά την ήττα στον Σαγγάριο, μικρό μόνο μέρος του ελληνικού στρατού καταφέρνει να φτάσει στη θάλασσα, την 6η Σεπτεμβρίου 1922, και μαζί με όσους Έλληνες της Σμύρνης γλύτωσαν τη σφαγή να διεκπεραιωθεί με πλοία στην Ελλάδα. Πρόκειται για τη μεραρχία Γόνατά, το ευζωνικό σύνταγμα Πλαστήρα και το στρατό του Νότιου Συγκροτήματος. Όλες οι άλλες ελληνικές μονάδες πήγαν στον παράδεισο. Ποιος σκότωσε αυτά τα παλικάρια; Μα, η δολοφονική Μεγάλη Ιδέα μάλλον, παρά ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ.

~ Από το βιβλίο *“Ιστορία (κωμικοτραγική) του νεοελληνικού κράτους 1830-1974”* του Βασίλη Ραφαηλίδη

Πηγή/φωτογραφίες: [Αντικλείδι, antikleidi.com](http://antikleidi.com)